

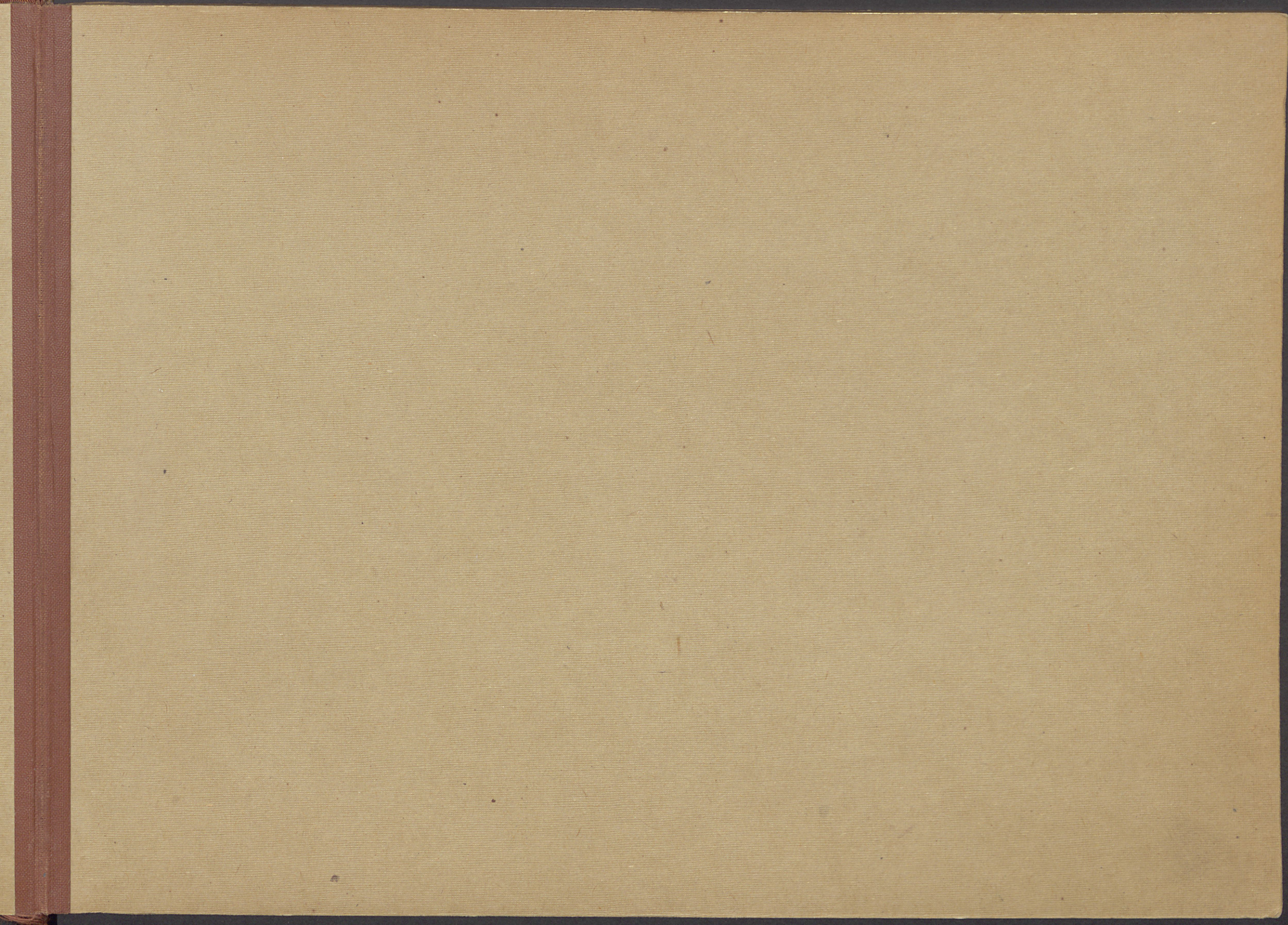
Dn. Z30:2

Debreczen 1918 október 23.

M. L.

DÁVIDHÁZY KÁLMÁN
KÖNYVKÜTÉSZEZET ÉS
DOBOSZVÁR R.T.
DEBRECZEN

DA 230:9

Ő FELSÉGEIK

IV. KÁROLY KIRÁLY

ÉS

ZITA KIRÁLYNÉ

LEGMAGASABB LÁTOGATÁSUK ALKALMÁBÓL

DEBRECZEN 1918 OKT. 23

HÖDOLÓ TISZTELETTEL

TAKÁCS VINCZE

FÉNYKÉPÉSZ

DA 150:2

KIRÁLYLÁTOGATÁS DEBRECENBEN 1918. OKTÓBER 23-ÁN

A Debreceni Egyetem ünnepélyes megnyitása.

1918. október 23-án nagy napra viradt Debrecen városa. Ekkor történt meg a debreceni egyetem ünnepélyes felavatása a királyi pár jelenlétében. A tragikus sorsú IV. Károlynak a debreceni látogatása volt utolsó magyarországi útja. Egy hét múlva már kitört a forradalom. De akkor még, tehát néhány nappal az októberi forradalom előtt még nyoma sem volt Debrecenben a forradalmi hangulatnak. A királyi párt ünnepélyességgel és lelkesedéssel fogadták. Budapesten abban az időben már erőt vett a nyugtalanság, de Debrecen az ősi magyar város még nyugodt volt. Jellemző történelmi adat, mely arra is fényt vet, hogy a folytonos koncentráció révén az ország fővárosának szerepe mindig döntő volt, az történt az országban, ami Budapesten történt.

Károly király még hónapokkal előbb fejezte ki kívánságát, hogy részt akar venni a debreceni egyetem felavatásán. El akart látogatni a legmagyarabb vidékre és ettől az elhatározásától nem is tért el, bár 1918. október végén már mindenfelől viharfelhők gyülekeztek a kettős Monarchia egén és az országban spanyol-járvány dühöngött.

Mégsem halasztották el a debreceni ünnepeket, arra nagyban készültek Debrecenben is a hatóságok, a testületek. A király azt az üzenetet küldte, hogy a háborus viszonyokra való tekintettel minden pompát és külsőséget kerüljenek. De természetesen Debrecen ki akart tenni magáért, mégis fényes külsőségek között zajlott le a királyi pár fogadtatása. Őszi virágdiszbe borult a város, a pályaudvar előtt virágos kertet rögtönöztek, közepén diszsátorral.

Ragyogó őszi nap virradt Debrecenre, úgyhogy valóban szép és impozáns volt a királylátogatás. Budapest székesfőváros rengeteg diszitó szereket adott kölcsön, árbócokat, zászlókat, drapériákat, cimereket. A szomszédos vármegyéből nagy küldöttségek érkeztek, Hajdúmegyéből, Szoboszlóról és Bösörményből lovasbandériumok.

Délelőtt 10 órakor robogott be az udvari vonat a fellobogózott debreceni pályaudvarra. A király honvédezredesi tábori egyenruhában érkezett. Zitta királynő egyszerű prémes kabátban. A 75. cseh gyalogezred állomásozott akkor Debrecenben és ennek az ezrednek zenekara vonult ki az állomásra. Előzetes megbeszélés szerint a zenekarnak a magyar Himnuszt kellett volna játszania, de az ittlelvő temesvári hadtestparancsnok egyenes utasítására a zenekar mégis a "Gotteshaltet" játszotta. Ez szerencsétlen kezdet volt, mert nyomban híre ment és még aznap a képviselőházban nagy vihart váltott ki. Maga az ünneplő debreceni közönség alig vett tudomást a kellemetlen intermezzóról.

A perronra csak a hivatalos személyek mehettek ki, a zenekar távolabb a vasúti raktár oldalán volt felállítva, úgy hogy a zene hangja nem szűrődhetett ki az állomás előtti térre, ahol ezek és ezek szorongtak és éljeneztek a királyi párt.

A királyi pár a megérkezés után az állomás előtti diszsátorba ment, melyet a debreceni és megyei bandériumok vettek körül. Az egykori krónikás leírja, hogy amint a királyi pár helyet foglalt a diszsátorban, a dalegyetek és a téren álló, sokezernyi tömeg ajkán felcsendült az "Isten áldd meg a magyart" fenséges dallama. Messziről beledöngöltek a harangok is a fenséges énekbe. Megindító pillanat volt. A királyné sem fojthatja el meghatottságát. Szemeiből könnyek törtek elő.

Márk Endre akkori polgármester és utána Rásó István, akorr a megye főjegyzője üdvözölték a királyi párt. A király együttesen, messze hallható hangon válaszolt az üdvözlésre. Köszöni az alkalmat, hogy mint koronás király beszélhet a magyar néphez. Magyarország - úgymond - új fejlődés előtt áll, mindnyájan azon leszünk, hogy országunk és szeretett magyar nemzetünk a közeljövőben boldogságának biztos alapjait vethesse meg." Így beszélt a tragikus sorsú király, aki tele volt jószándékkal, de a közelegő vihar elsodorta mindezt a jóakaratot.

De akkor még kigondolt volna arra, hogy mi következik be egy hét múlva. A fogadtatási ünnepély lelkes hangulatban folyt tovább. Bemutatták a királynak a megyei és városi tisztikar vezető tagjait. Szépséges leányküldöttség élén Baltazár püspök énekesnője, Erzsika gyönyörű krizantenum csokrot adott át a királynénak, ki megsimogatta a leányka arcát és homlokán csókolta.

A Szózat felhangzása után a város ötfogatára szállt a királyi pár. Marcona képű kocsis, Szilágyi László fogta szorosán az öt ficánkoló ló gyepelőjét. Festői szin pompás menet alakult ki. Elöl két bandérium, a megyei és városi. A debreceni banderisták közül többen azt a diszöltözetet viselték, melyet a Rákóczi Ferenc fejedelem és bújdosó társainak kassai temetésére ment városi bandérium viselt. A bandérium hadnagya Medgyasszay Miklós árvaszéki ülnök, tagjai: Berczely Endre, Bészler Lajos, dr. Gass Gyula, Hámorszky Arthur, Horváth András, Kiss Bálint, dr. Kiss Sándor, dr. Kölcsey Sándor, F. Nagy Sándor, Steinfeld István, Szekér Ernő, Szilágyi Zoltán, Szilcz Ferenc voltak. A király hintója mellett testőrként banderisták lovagoltak.

A királyi pár részére a városházán rendeztek be szállást. A polgármesteri hivatalt és a polgármesteri szobákat alakították át erre a célra azokkal a bútorokkal, amelyek előbbi királylátogatásból még meg is voltak.

A király és a királynő az ablakból megszemlélték a bandériumok tisztelgő felvonulását, rövid pihenő után a király küldöttségeket fogadott, Zita királynő az összes debreceni nőegyletek kiküldötteinek hódolatát fogadta. Weszprémy Lonci urleány a debreceni hölgyek nevében városi hajdút ábrázoló nagy babát ajánlott fel ajándékkul a kis Ottó számára.

A küldöttség fogadása után a királyi pár a Szent Anna-utca róm.kat.templomba hajtatott, hol rövid imát mondtak. Az egybegyűlt hívők a Himnuszt énekeltek.

Délben a Kaszinó termeiben udvari ebéd volt. A királyi pár asztalánál huszonöten, a marsall asztalánál ötvenen ültek. Az ebéd alatt Magyar Imre zenekara játszott mindvégig magyar nótákat. A királyi pár derült kedvet mutatott, hű magyarjai között jól érezte magát.

Délután két órakor megkondult a Nagytemplom Rákóczi harangja. A királyi pár megindult a Nagytemplom felé, melynek falai történelmet árasztanak. A nemzet és a Habsburg-ház nagy konfliktusa idején itt mondták ki trónvesztettnek a Habsburg-házat. Most, hogy a király és a királynő belépnek ebbe a templomba, a pillanat rendkívülisége mindenkít megkap. Egyes szemtanúk arról tudnak, hogy a király a belépéskor kissé megbotlott. "Rossz ómen" suttogták a környezetben. De lehet, hogy csak legenda ez a kis intermezzo, bár többen említik.

A királyi pár az orgona bűgása mellett az Urasztaláig ment, ott állt meg. Baltazár Dezső püspök érces hangja áldást mond a királyi párra: "e templom csarnokában, hová e nagyságos alkalommal a viszonos engesztelődés fátyola száll..."

Igy szólt a püspök, vajjon ki sejtette, hogy titokzatos erők hamarosan szét tépik ezt a fátylat.

A királyi pár nagytemplomi fogadását dr.Uray Sándor - aki akkor tábori lelkész volt, - rendezte.

A királyi pár a Nagytemplomból a nagyerdőre, a már elkészült egyetemi klinikák felavatására hajtatott. Az egész utvonalon éljenző tömegek sorfala vezetett útja. Akkor még nem volt meg a központi épület, mégcsak az egyetemi klinikák huszonnyolc épülete volt tető alatt. A felvételi épületben folyt le az avatási ünnepély. Diszes baldachin várta a királyi párt, a terem pálmadiszben. Gróf Zichy János kultuszminiszter, majd gróf Dégenfeld József főgondnok mondtak beszédet, a király válaszában azt a reményét fejezte ki, hogy az egyetemi építkezések mihamarabb teljesen befejeződnek és hangoztatta, hogy a Kollégium évszázados ragyogó hagyományain épült fel a magyar kultúra ez új vára.

Az épület udvarán felállított katonazenekar ekkor rázendített a magyar Himnusra. A közönség lelkesülten éne-

kelte a magyar imádságot. A király felemelkedve helyéről, feszes vigyázzállásban hallgatta végig a nemzeti imádságot.

A rektor szavai után következett az ünnepély második része, a "sub auspiciis régis" doktoravatás. A király gyűrűjével való doktoravatást ezuttal maga a király eszközölte. Ez volt az egyetlen eset, mikor a király saját kezűleg adta át a kitüntetésnek a gyémánt gyűrűt.

A királygyűrűs doktorjelölt K. Nagy Zoltán volt, ki éppen csak hogy felépült a spanyol-influenzából. A király kezét fogott vele és érdeklődött betegsége lefolyása felől. (K. Nagy Zoltán később járásbíró, jelenleg a nagyváradi törvényszék tanácselnöke.)

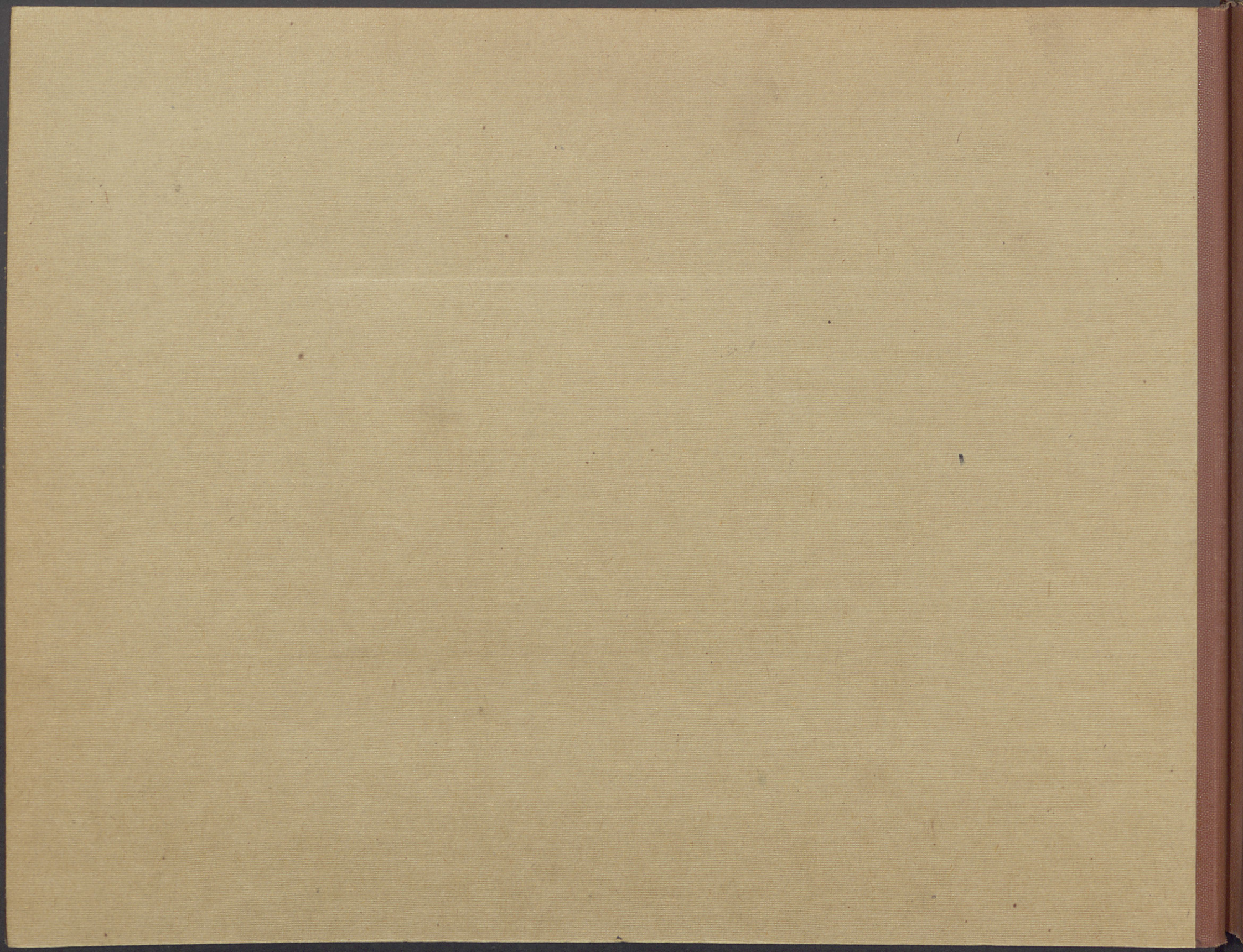
Az egyetemről a Kollégiumba ment a király. Az ősi intézet nagy udvaránaimpozáns kép tárult fel. Huszonkét iskola ifjúsága gyűlt egybe az uralkodó tiszteletére tanáraik vezetése alatt. A földszinti és emeleti folyosókat a közönség zsúfolásig megtöltötte. Dr. Lencz Géza kollégiumo igazgató tolmácsolta az ifjúság hódolatát. Egy elemi iskolást, U. Szabó Mihályt, egy gimnazistát, Baltazár Lászlót és a legöregebb kollégiumi diákot, Nagy Gusztáv akkori szeniort bemutatták a királyi párnak. Mindegyikhez volt néhány kedves szavuk.

Délután 4 órakor diszelszólás kezdődött a színházban, melyet gyönyörűen feldiszipáltak. A királyi pár a városi páhyolban foglalt helyet. Kőrösi Kálmán szép költeményét Debrecen hódolatáról Baltazár Kató szavalta el, majd nagy élőkép következett, melyet Toroczka Oswald festőművész rendezett. Paulay Erzsi, Kéri Szántó Imre, Wessprémy Ilonka és Wessprémy Andor hegedűjátéka és Than Gyula sikerült színműve töltötte ki a műsort. A dalárdák a Baltazár püspök által szerzett és P. Nagy Zoltán által megzenésített Király-himnuszt adták elő.

A királyi pár délután az Augusztai szanatóriumot is meglátogatta, mely akkoriban katonai tüdőbeteg gyógyintézet volt. A szanatóriumban a legfőbb katonai hatóságok, a József kir. herceg Szanatórium Egyesület elnöke, dr. Lukács György nyug. miniszter v. b. t. t. és alulirott igazgató-főorvos fogadta a királyt és hitvesét. Károly király igen nagy érdeklődést mutatott az intézet és működése iránt, a királyné azonban, aki akkor áldott állapotban volt, nem jött be a szanatóriumba, hanem a parkban várta meg a királyt. Az első hírek a horvátországi forradalmi mozgalmakról ide futottak be s ezeket Sztéryni József báró, akkor kereskedelemügyi miniszter, közölte a királlyal. Így a király megrövidítte a programot és kihajtatott az állomásra. Debrecen népe azonban mitsem sejtett a vész hírekből. A fényesen kiváló utcákon lelkesen éltette a királyt, kit a meleg szeretet nagyon mehatott. Melegen megköszönte a pályaudvaron a főispánnak és polgármesternek a fogadtatást és megígérte, hogy többször is meglátogatja Debrecent.

(Debrecen. 1943: okt. 23-24. szám.)

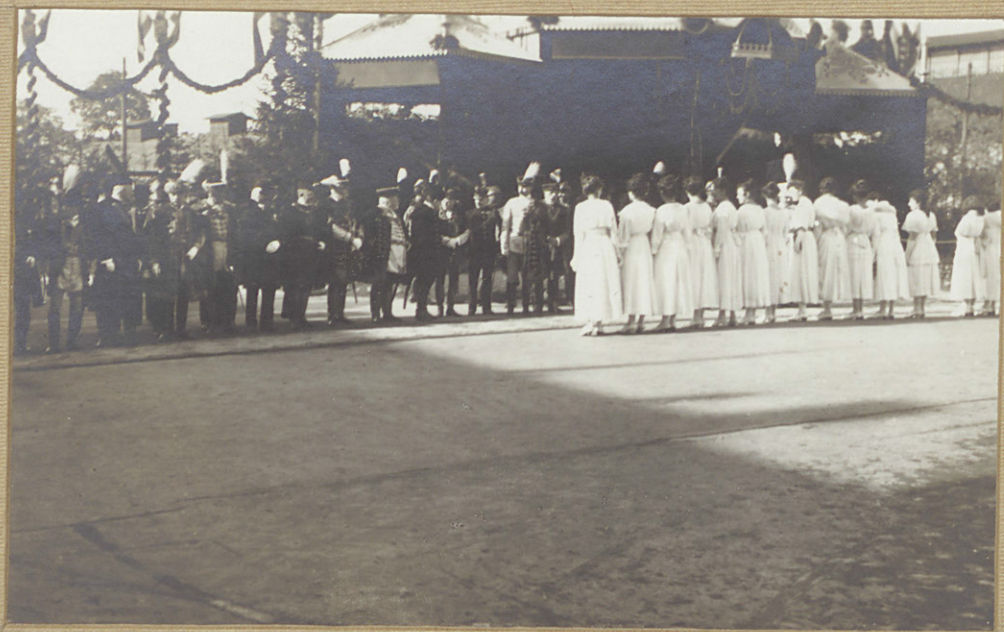

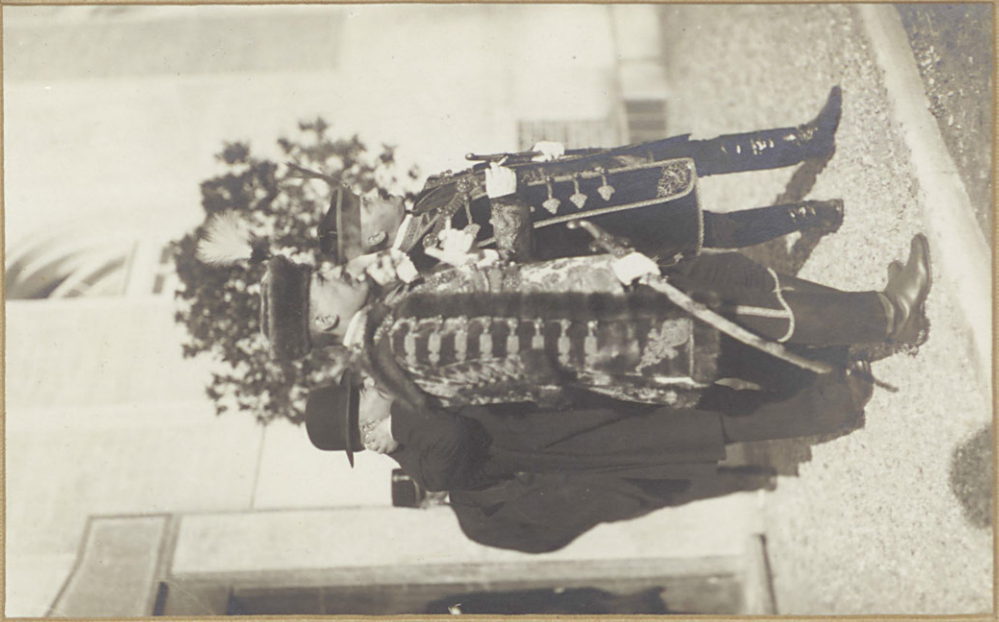

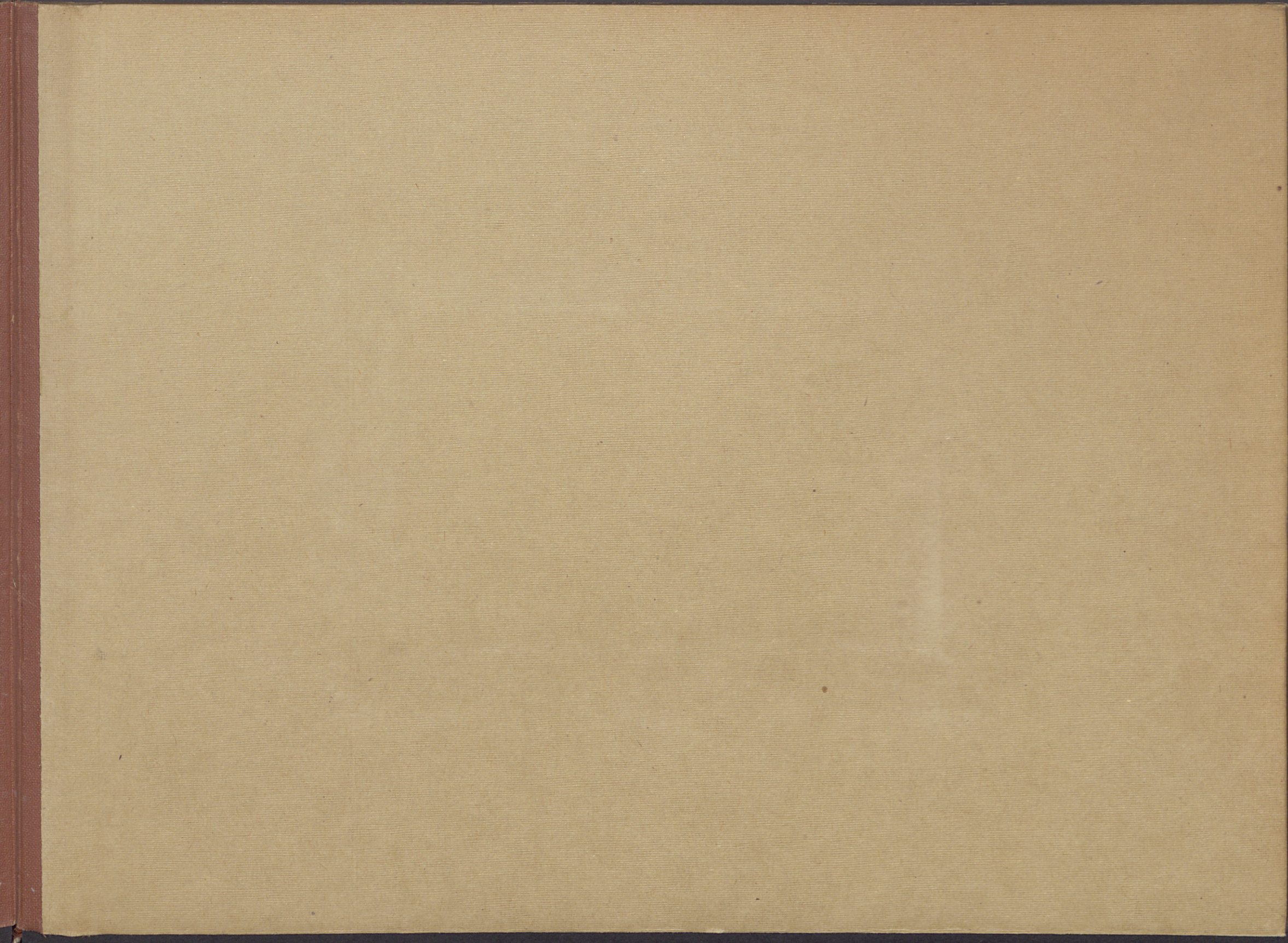

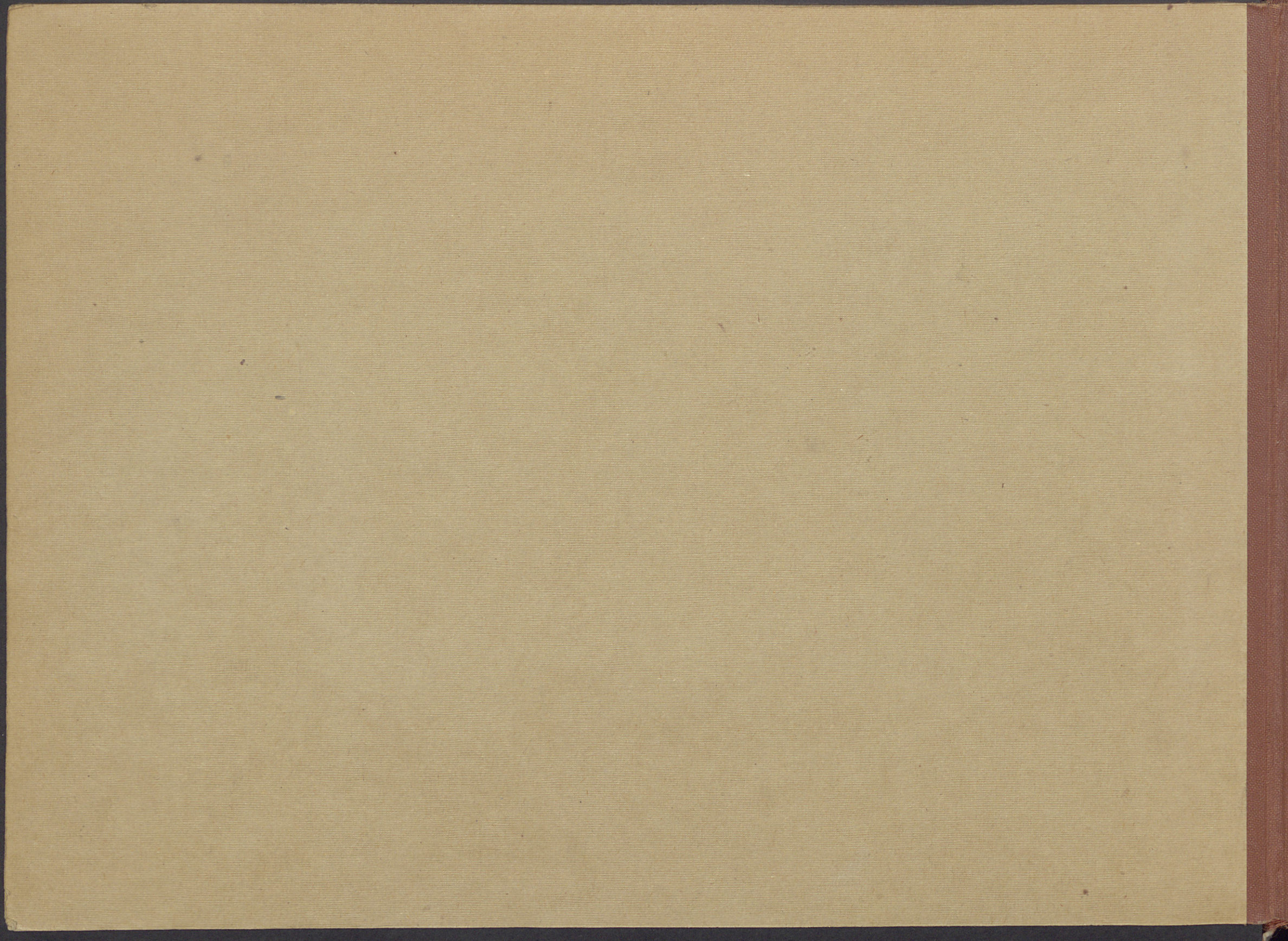

Dh.Z30:2

DÍSZMŰVEK

ÉS E KÜLÖNGYŰJTEMÉNYBE
SOROLT MÁS KIADVÁNYOK
A KÖNYVTÁRI SZABÁLYZAT
RENDELKEZÉSEI SZERINT
HÁZI HASZNÁLATRA CSAK
IGAZGATÓI ENGEDÉLLEL
ADHATÓK KÖLCSÖN

